

OPONENTSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

Autorka: **Marie Pětová**

Název práce: Myšlení počátku a konce metafyziky

Oponent: Ivan Chvatík

V Praze dne: 30. dubna 2008

Disertační práce Marie Pětové je důkladný pokus proniknout do spletitého tkaniva Heideggerovy pozdní filosofie. Snaží se pochopit a vysvětlit čtenáři, co tím Heidegger myslí, když ztotožňuje filosofii s metafyzikou, a o co mu jde, když se distancuje o toho, čemu se běžně říká „dějiny filosofie“, a svým tématem činí cosi hlubšího, co nazývá „dějinami myšlení“ a „dějinami či příběhem bytí“.

V této souvislosti autorka správně vidí klíčový význam Heideggerova termínu „Anfang“, který Heidegger zavádí jako aluzi na řecký termín *arché*. Přesvědčivě předvádí, jak opravdu řecky Heidegger tento pojem míní, totiž jako pojmové uchopení jedinečného způsobu, jímž se myslitelům evropské neboli západní tradice dařilo vždy znovu odpovídat na výzvu, před kterou se ocitli, když si začali uvědomovat svou konečnost, svou odkázanost na něco, co je nepochopitelným způsobem přesahuje a co je zároveň touto svou nepochopitelností právě k této a nikoli jiné odpovědi nutí: tedy „počátek“ ve smyslu „*arché*“, ve smyslu toho, co se myslitelům přesvědčivě vnutilo, a jako takové jim vládne.

Těžištěm disertační práce je přehledné shrnutí Heideggerova rozhovoru s předsókratskými mysliteli Anaximandrem, Parmenidem a Hérakleitem. Tím si autorka zjednává prostředky k stručnému nástinu Heideggerova „příběhu bytí“ a ke konci své práce konsekventně dokládá, že Heidegger své celoživotní zkoumání, pojaté jako vyrovnávání se s tradicí, podniká proto, že se mu to „přesahující“ zdá vnucovat jiným způsobem, že se cítí nucen vyhlásit „konec“ vlády toho, co tudíž nazval „prvním počátkem“, a musí tápavým způsobem vyhmatávat, s jakou výzvou před námi stojí to „jiné“.

Práce je sepsána velmi srozumitelným jazykem. Autorka se záměrně a chvályhodně vyhýbá doslovnému překládání citátů z Heideggera a snaží se naopak sdělit smysl toho, co Heidegger říká, srozumitelnou češtinou. Citáty však zároveň pečlivě uvádí v originále v poznámkách pod čarou, což čtenáři umožňuje obsah českých parafrází průběžně kontrolovat. V poznámce 257 na str. 55 se autorka omlouvá za domnělou neelegantnost pokusu zčeštit Heideggerův novotvar „An-wesen“ souslovím „bytování do přítomna“, které by nahradilo

dosud z bezradnosti používaný český novotvar „přítomnění“. Myslím, že není třeba se omlouvat. „Bytování do přítomna“ mi připadá daleko elegantnější.

Je jasné, že ve stručnosti nelze podrobně vyložit všechny detaily Heideggerovy koncepce, přece však se mi zdá, že na straně 56 by bylo potřeba doplnit vysvětlení toho, co je tam jen konstatováno. V horní části prvního odstavce se praví: „V jistém smyslu je tedy to *neskryté* a to *ukazující se* totéž, přece však nejde jen o dvě různá pojmenování téhož. Ona dvojznačnost má svůj původ v bytnosti ukazování, jevení se (Erscheinen), které spočívá v „záření“ (Scheinen) a zároveň znamená „ukazování se“ (Sichzeigen).“ Tím se ovšem čtenáři nic nevysvětlilo, naopak je uveden ve zmatek, protože „Scheinen“ zde neznámá „záření“, nýbrž něco takového jako „skvění“, tedy do přítomna bytující podoba bez ohledu na to, zda ji vůbec někdo může vidět, tedy zda se někomu ukazuje.

V části III. B. 2. nazvané „Přístupnost, pravda, *alétheia*“, jsem při čtení poněkud postrádal připomenutí námítky Ernsta Tugendhata proti Heideggerovu výkladu, pokud jde o obsah pojmu *alétheia* u starých Řeků. Myslím, že alespoň krátká zmínka by se do rámce pojednávané problematiky docela hodila.

V textu disertační práce jsem vyznačil nevelké množství drobných překlepů, které by pro další využití textu bylo vhodné opravit.

Pokud jde o celkové vyznění práce, je sice třeba konstatovat, že se autorka nesnaží s Heideggerovým pojetím polemizovat a zaujmout k němu kritické stanovisko, ale zároveň je jasné, že problematika, kterou přehledně podala, je tak rozsáhlá a náročná, že její rozhodnutí omezit se právě jen na toto podání, je zcela pochopitelné a přijatelné. Chtěl bych proto práci doporučit k přijetí a hodnotím ji jako výbornou.

přiznání Du J'